

"ירבו זכותינו כרימון"

שווה לכל אחד - כולם יכולים להתפלל וללמוד (אבל לא כל אחד בעל ממון ולא כל אחד מסוגל לצום), וזה גם מה שאומר דוד המלך בתהילים "אם תקום עלי מלחמה ב"זאת" אני בוטח" - בשלושת הדברים הנ"ל, אבל "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש - רק אחת מהם וזה ש"שבתני בבית ה'" - הקול של הלימוד והתפילה יספיקו.

ר' שמשון מאוסטרופולי, מרן אדמו"ר שליט"א

"באין מליץ יושר"

'באין' - כשיהודי מכניע את עצמו ומחשיב את עצמו ל"אין" - לכולם, זה עצמו "מליץ יושר" - מליץ טוב עליו.

חתם סופר

אנקוד'ה

"וכתבנו בספר החיים למענד"

מה זה "למענד"? איזה טובה יהיה להקב"ה מזה? אלא זהו משל לבעל חוב שנושיו תבעו אותו בבית דין וחייבו אותו ורצו לשים אותו במאסר, בא הסניגור וטען שאם תשימו אותו בבית הסוהר בוודאי ובוודאי הם לא יראו את הכסף - אלא שישחררו אותו לעבוד וכך יוכל להחזיר לאט לאט את חובתיו וכך גם אנחנו - אם הקב"ה יענישנו - אזי לא נוכל לתקן את עצמו, לכן אנו אומרים להקב"ה "וכתבנו בספר החיים למענד" - בשבילך שנוכל לתקן את דרכינו..

חפץ חיים

"וקטנתי מעש לכן אזחיל"

בגלל שהחשבתי את עצמי עניו בכדי לעבוד את ה' - על זה לבד אני צריך לחזור בתשובה כי איך עלה בדעתי שאני בכלל "משהו" וזה הפירוש - עצם הדבר ש'קטנתי מעשי שהקטנתי את עצמי כי חשבתי שאני גדול - על עצם זה "לכן אזחיל" לכן - בגלל זה אני צריך לחזור בתשובה.

אמרי חיים

הגיליון לזכות ולבריאות אדונינו מורינו
ורבנו ר' ישכר דוב בן מרים שליט"א

מה הכוונה "ירבו" - הרי מה שעשית עשית, אלא בגלל שכשעושים תשובה מאהבה - זדונות נהפכים לזכויות - זה מה שאנו מבקשים מהקב"ה - שנזכה לעשות תשובה מאהבה.

צדיקים

"ותשליך במצולות ים"

למה אנו משליכים את העבירות שלנו במקום להשמידם? למה לא נבקש להשמיד לגמרי את עוונותינו? אלא כתוב שכשעושים תשובה מיראה זדונות נהפכים לו לשגגות וכשעושים תשובה מאהבה זדונות נהפכים לו לזכויות, אז בראש השנה שאנו עושים תשובה מיראה - אנו עושים תשליך ומשליכים את העוונות לים, אבל בפסח שאנו עושים תשובה מאהבה - ונהפכים לזכויות - אנו עושים "מים שלנו" כדי לשאוב חזרה את כל הזכויות.

ספרים

"ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה"

בתפילה של ראש השנה - ונתנה תוקף וגוי' אנו אומרים "ותשובה ותפילה וצדקה" וכו' - מעל המילים האלו רשום "צום, קול, ממון" - כל אחד מהמילים האלו בגימ' 136 שלושתם יחד = 408 - שזה בגימ' המילה "זאת" - ב"זאת" - עם שלושת הדברים האלו - יבוא אהרון אל הקודש, עם שלושת הדברים האלו אפשר לבוא לימים הקדושים האלו, יבוא מישהו ויגיד: אני מספיק לי שאני מתפלל וחוזר בתשובה ושאחרים יתנו צדקה, היינו רק "צום" ו"קול" = 272 (פעמיים 136), זה מה שאומר דוד המלך בתהילים "איש יבער" (בער בגימ' 272) לא ידע וכסיל לא יבין את "זאת" - הוא בער וכסיל שהוא לא מבין שצריך דווקא את שלושתם יחד - דווקא את ה"זאת".

ועל אותו נושא אמר מרן האדמו"ר שליט"א שכשבן אדם יוצא למלחמת היצר - הוא חייב תמיד את שלושתם יחד (צום, קול, ממון), אבל מה לעשות שלא כל אחד מסוגל גם לצום, גם להתפלל וגם לתת צדקה, לכן אנו מבקשים מהקב"ה שיסתפק רק באחד מהשלושה וזהו ה"קול" שזה

לכאורה מה הקשר בין ראש השנה ובין יציאת מצרים? אלא **משל** לבני עיר אחת אשר מרדו במלכם. שלח המלך את מבחר חייליו והללו הצליחו לדכא את המרד ולהשתלט על המורדים. כינסו החיילים את כל בני העיר בכיכר העיר והמתינו לפסק דינו של המלך. המלך, שהיה רחום וחנון, הורה כי מי שייכנע מיד ויקבל את מרותו יינצל מכל עונש ואף יקבל שי נאה מאת המלך, אולם מי שיהין לעמוד במרדו ייענש בכל חומרת הדין רבים מבני העיר מיהרו וניצלו את ההזדמנות שהעניק להם המלך, והמלך עמד בדיבורו ומחל להם ואף העניק להם מתנות, אולם אותם שנשארו במרדם ולא הסכימו לקבל את עול מלכותו עליהם, נידונו כמורדים והושלכו אל בור הכלא לשנים רבות, **והנמשל**: בראש השנה עומדים אנו כאותם בני העיר שפשעו במרידה במלכם, כי גם אנו בחטאינו מרדנו במלכנו ועתה בראש השנה הגיע יום הדין על מעשינו, אולם הקב"ה, מלכו של עולם, ברחמיו הרבים אומר "שובו אליי", השב בתשובה שלימה ימחלו עוונותי ואף יזכה להיכתב לאלתר לחיים טובים ולשלום. מעין מאורע זה התרחש גם בזמן יציאת מצרים כאשר בני ישראל היו שקועים במ"ט שערי טומאה והגיע העת לצאת ממצרים - כל אותם שקיבלו עליהם עול מלכות שמים יצאו ממצרים, ואילו הרשעים שלא האמינו בה' ובמשה עבדו מתו בשלושת הימים הראשונים של מכת החושך. וזו הסיבה שאנו מזכירים בראש השנה את יציאת מצרים כדי להיזכר במה שהתרחש בעת יציאת מצרים, וכדי שלא נהיה חלילה כאותם פתאים אלא נמהר ונשוב בתשובה שלימה ונזכה לחיים טובים ולשלום.

ישמח משה

"כדלים ורשעים דפקנו דלתיך"

דרכו של עני היא לדפוק בבושה ובעדינות, אך כל זה כאשר בא לבקש כסף עבור צרכיו וצרכי בני ביתו. אבל אם כבר כמה ימים שלא בא אוכל לפיו, והוא מרגיש כי עוד מעט ינפח את נשמתו, הרי אז לא ידפוק בעדינות, אלא ידפוק בחוזקה ויזעק שיצילו אותו ממוות. וכך גם אנחנו: כבר כלה חודש אלול, עוד רגע ונאחז בראש השנה. כעת עלינו 'לדפוק' בחוזקה ולא בעדינות, ולזעוק במר נפשנו "רחום וחנון נא אל תשיבנו ריקם מלפניך!". כי כעת זהו פיקוח נפש, שלא נחמיץ את שעת הכושר בימים גדולים אלו.

המגיד רבי שלום שבדרון

באין מליץ יושרי - כשאי אפשר למצוא משהו שימליץ טוב על יהודי בגלל עניותו, העצה היא "מול מגיד פשע" - לקחת את המילה "פשע" ולהפוך אותו לממול לאותיות "שפע" - וכשיהיה לו שפע הוא יתנהג כמו שצריך.

דברי ישראל

"וכל מאמינים - העליון ועינו אל יראיו הסובל ומעלים עין מסוררים"

כתוב שלצדיקים יש כוח להפוך אותיות ולהטיב עם יהודים, כמו לדוגמה "נגע" ל"ענג", "דוה" ל"הוד", "כרת" ל"כתר" וכדומה, ואם נגזר על יהודי מוות ורעב אזי הצדיק מציא את האות "ע" מהמילה "רעב" ומכניס את זה לתוך המילה של 'מוות' כך שזה נהפך מ'מוות רעב' ל"מעות רב" וכך לא די שמציל אותו מהמוות גם נותן לו שפע, וזה מה שמרומז בפסוק "הנה עין השם אל יראיו" האות עיין אל הצדיקים כדי "להציל ממוות נפשם ולחיותם ברעב" - כנ"ל, וזה גם מה שאנו אומרים בראש השנה בפיוט "וכל מאמינים" "העליון ועינו אל יראיו הסובל ומעלים עין מסוררים" לצדיקים ניתנה הכח הזה של האות "ע" ולכן העליון ועינו - הקב"ה והאות ע - אל יראיו - הקב"ה נותן את זה לצדיקים לשחק עם זה אבל לרשעים - מעלים עין את האות ע' מסוררים - מהרשעים,

וכך גם ב'נגע' ל'ענג' שאנו אומרים ש"נהיה" בגימטריה 70 - "ע" - **שנהיה לראש ולא לזנב** שהאות "ע" יהיה בראש המילה דהיינו ענג ולא לזנב - "נגע". ועל זה הביא ר' מנחם מנדל מוישווא שזה מה שאומרים בזמירות בליל שבת בפיוט "אזמר בשבחין" "בשבעין עיטורין דעל גבי חמשיין" - 'בשבעין' - הכוונה 70 - בגימ' ע' ו'חמשיין' הכוונה 50 בגימ' נ' - שהאות "ע" יהיה לפני החמשיין "הנ" דהיינו בראש המילה ואז יצא 'ענג' במקום 'נגע'.

צדיקים

"וכתוב לחיים טובים"

קודם צריך להודות ואז לבקש להבא וזה גם מה שאנו אומרים "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו" קודם תודה לה' על הטוב ואז תבקש עוד חסדים" וזה מה שאנו אומרים בשמו"ע בראש השנה - קודם כל הודיה "ועל כולם יתברך ויתרומם וכו' ורק אח"כ אנו מבקשים עוד "וכתוב לחיים טובים".

תפארת שלמה

"לא-ל עורך דין"

כל מהותו של 'עורך דין' הוא להוכיח את דבריו וטענותיו של זה ששכר אותו, ואין ברצונו לברר את האמת... ומעולם לא שמענו כי יאמר 'עורך הדין' כי נראה לו שצריך לחייב את מי ששכר אותו, אלא אדרבה יהפוך בק"י טעמים לטהר את השרץ... ולפעמים גם מי ששכר את העו"ד יודע בבירור שאינו צודק בדין, ואע"פ כן הוא שוכר עו"ד לצידו... וכאותו מעשה שאחד נתבע למשפט ורץ בבהלה אל רבו, ברכו הרבי שהאמת תצא לאור... נחרד הלה ואמר, אוי רבי, רק זאת לא ארצה... לעומתו ה'שופט' עליו לדרוש ולחקור ולברר את האמת, ואסור לו להיות מוטה לצד אחד. על כן אנו מבקשים 'לא-ל עורך דין', שהקב"ה לא יהא כ'שופט' אלא כ'עורך דין', שיעמוד לימינו לגמור את הדין לטובתנו...

באר הפרשה

"ומלאכים יחפזון וחיל ורעדה יאחזון"

לכאורה למה המלאכים מפחדים מיום הדין והרי הם עושים מלאכתם בשלימות? אלא ידוע כי עיקר בריאת העולם כולו והמלאכים בכלל - הם בעבור ישראל. וממעשי ישראל מושפעים אף העולמות העליונים: אם מטיבים ישראל את מעשיהם - הריהם נותנים כח ותעצמות בכל העולמות ואף במלאכים, ואם לא ייטיבו חלילה מעשיהם - הם מגרעים בכל העולמות ובמלאכים בכלל. לפיכך גם המלאכים "חיל ורעדה יאחזון ויאמרו הנה יום הדין לפקוד על כל צבא מרום" שהרי "כל באי עולם יעברון לפניך" והם יצפו לראות איך יהיו מעשי בני אדם, אשר הם המלאכים, מושפעים על ידם.

דעת משה

"בעבור כבוד שמך הנערץ והנקדש"

מסופר שר' הירש לייב מאליק הגיע לרה"ק ר' ברוך ממעז'יבוז'. ר' ברוך שאל אותו, הירש לייב מה דברו השנה בראש השנה בשמים? ענה ר' הירש לייב, כל המלאכים הביאו את כל המעשים טובים של כל היהודים, בינתיים בא השטן ואמר אני יכול להעיף בנפיתח אחת את כל המעשים טובים שלהם, רבש"ע אף אחד לא חשב עליך, רבש"ע כולם חשבו על עצמם. שאל הרה"ק ר' ברוך ומה ענית? ענית לרבש"ע, מה טענתו של השטן, שאף אחד לא חשב מהרבש"ע, אף אחד לא חשב עליך וכל אחד חשב רק על עצמו, רבש"ע, גם אתה תעשה ככה, אל תחשוב על אף

מרון הבן "איש חיי" זצוק"ל כותב טעם נפלא לאכילת תפוח בדבש. הנה, אצל יעקב אבינו, בשעה שבא לקחת וליטול את הברכות מעשו נאמר "ויאמר אליו יצחק אביו גשה נא ושקה לי בני ויגש וישק לו וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'". ומסביר שם רש"י הקדוש ואומר: "כריח שדה, שנתן בו ריח טוב, וזה שדה תפוחים". וזהו, אם כך הטעם לכך שאוכלים את התפוח בראש השנה, בכדי שנוכל גם אנו לבוא היום ולחטוף את הברכות, ולהוציאן מידי שרו של עשו, הוא השטן המשחית, בדיוק כמו שחטף יעקוב מעשו את הברכות, ועל ידי כך נתברך כולנו בשנה טובה ומתוקה.

בן איש חי

"זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים"

צריך להבין את מהות התואר של "מלך חפץ בחיים", שאנו מסמיכים לבקשת "זכרנו לחיים". בספר 'תולדות אדם' הביא רעיון נפלא: עומד יהודי בתפילות הימים הנוראים ומתחנן לפני בוראו לשנה טובה ומתוקה. לאמיתו של דבר, יודע לב מרת נפשו שאינו כדאי והגון לכך, שכן בשנה החולפת לא השכיל לנצל את החיים שניתנו לו במלואם לעבודת בוראו. אך כאשר הוא מבקש על חיים לשנה נוספת, הוא מזכיר לבורא כל עולמים שהדבר כלל לא היה תלוי בו, שכן נאמר במשנה באבות במפורש "על כרחך אתה נוצר, על כרחך אתה חיי". לא שאלו את פיו ולא ביקשו את רשותו. אם כן, מלך מלכי המלכים, שאתה הוא "מלך חפץ בחיים", רצונך הוא שנחיה ונקדש את שמך בעולמך, אנא ממך תן לנו את האפשרות לכך בצורה נאותה "וכתבנו בספר חיים", חיים של טובה ושל ברכה, חיים שיש בהם יראת שמים ויראת חטא, חיים שאין בהם בושה וכלימה, חיים של עושר וכבוד. ואנחנו מצידנו נשתדל בכל עוז בשנה הבאה להיות טובים יותר, לעשות שימוש נכון יותר במתנותיך - "למענך אלוקים חיים".

במחשבה תחילה

"כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד על כן המו מעי לו רחם"

ארחמנו נאום ה'"

כשיהודי אומר "זכור" נזכרתי ו"אזכרנו עוד" ועוד זכור אזכור יותר את הקב"ה, משיב הקב"ה לעומתו במדה כנגד מדה: "רחם" זה מכבר היו לי רחמים עליו, אולם מעתה "ארחמנו עוד" ביתר שאת.

הרה"ק רבי מרדכי מלכוניץ

אחד, תחשוב רק על עצמך, עשה למען שמך, עשה למען ימינך, עשה למען קדושתך.

ניצוצי אורה – ספינקא

"לקונה עבדיו בדין"

הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א נוהג היה ללמד סנגוריה על ישראל, וביחוד בימים נוראים, בר"ה ויוכ"פ. פעם אחת ביום ר"ה לפני תקיעת שופר פנה כלפי מעלה ואמר: רבש"ע בפיוט לאל עורך דין אנו אומרים לקונה עבדיו בדין, לרחם עמו ביום דין, ואני אלימלך בן אליעזר ליפא מרשה לעצמי להזכירך אדון עולמים, מה שאמרו חז"ל "כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו" משום שמחויב האדון לקיים לגבי עבד עברי את הכתוב "כי טוב לו עמך במאכל ובמשתה", ומכיוון שאתה קנית אותנו את בני העם העברי לעבדים, וכמו שכתבת בעצמך בתורתך "כי עבדי הם" הרי מחויב אתה עתה על פי הדין, לרחם עמך ביום דין, לתת לעבדיך אלה מאכל ומשתה וכל צרכיהם כדי לקיים כי טוב לו לעמך.

ר' אלימלך מליז'נסעק

"קדוש אתה ונורא שמך ואין אלוה מבלעדיך"

לכאורה אם כן שכל כך קדוש ונורא אתה - איך שייך בכלל לבקש ממך על דברים גשמיים כמו פרנסה וכדומה, הלא דברים כאלה אין להם שייכות למלך גדול וקדוש כמון. אך מה ביכולתנו לעשות, ואין אלוה מבלעדיך, שאין לפנינו אחר חוץ ממך שנוכל לבקש מלפניו על הצטרכויותינו בעיני גשמיות, ממילא אין לנו ברירה אחרת וכשנצרך לנו לחם לאכול מוכרחים אנו לבקש ממך.

רבי דוד מטאלנא

"מי יחיה ומי ימות"

סנגורן של ישראל ר' לוי יצחק מברדיטשוב הרים את ידו פעם לפני ה' ואמר "בראש השנה יכתבון" - בראש השנה הגויים כותבים רגיל כבכל יום, "וביום צום כיפור יחתמו" - הגויים חותמים עסקאות כבכל השנה - אז תגיד לי ה' "מי יחיה ומי ימות" - מי צריך לחיות ומי צריך למות....

ר' לוי יצחק מברדיטשוב

"ראש השנה"

בתורה לא מוזכרת שראש השנה הינו "יום הדין" אלא כתוב שהוא "יום תרועה" ולמה? אומר ה"כלי יקר" שהסיבה לזאת היא שהאדם לא יגיד לעצמו כל השנה "אני יעשה עוונות וכשיגיע ראש השנה אני יתחיל לחזור בתשובה" אלא שידמה בעצמו כאילו כל יום הוא יום הדין.

כלי יקר

אזיס ווארט

"תקעו בחדש שופר בפסח ליום חגנו"

אומר בעל ההפלאה שמהפסוק הזה לומדים ששופר קורע את גזר הדין: אם ניקח את האותיות שלפני המילה חֲדָשׁ: ח-ז-ד-ג-ש-ר נקבל את המילה "גזר" ואם ניקח את האותיות שלפני המילה פֶּסַח: כ-י-ס-נ-ה-ד נקבל את המילה "דין" יוצא איפה שהמילה שופר הנמצאת בין גזר לבין הדין היא הקורעת אותו... כעת אם ניקח את האותיות שלפני המילה שׁוֹפֵר: ש-ר-פ-ע-ר-ק נקבל את המילה קרע אכן תקיעת השופר קורעת את גזר הדין...

בעל ההפלאה

ספרי חיים וספרי מתים

מובא בגמרא כי בר"ה לא אומרים הלל כי ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו, הגאון ר' שלמה קלוגר מבראד בא פעם לבקר חולה בראש חודש וראה אצלו ספרים אסורים לצד ספרים טובים - רצה ר' שלמה להוכיחו, שאל אותו האם אמר הלל באותו היום? החולה השיב לו שאכן אמר הלל, אמר לו ר' שלמה "פטור היית, כי בשעה שספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו אין אומרים הלל.

הגאון הגדול ר' שלמה קלוגר

"למשפטיך עמדו היום כי הכל עבדיך"

ר' יחזקאל אברמסקי אמר פעם זכות על עם ישראל, הנוהג בעולם שמי שיש לו משפט אינו נעמד מרצונו הטוב אבל בני ישראל אינו כן אלא "למשפטיך עמדו" - עמדו מרצונם.

הגאון ר' יוסף חיים זוננפלד אמר שהגימי של "למשפטיך עמדו כל היום כי הכל עבדיך" = 861, ובדיוק כמו "ראש השנה" - שגם בגימטריה 861.

ר' יחזקאל אברמסקי, רי"ח זוננפלד